

Bijlage bij het Woo-verzoek van J.R. Ensor van 12 december 2025

Alle vragen met betrekking tot genderselectieve dienstplicht hebben betrekking zowel op het beleid van de Nederlandse regering, alsook dwingend internationaal recht en de reactie van de Nederlandse regering op het niet naleven ervan. De gewenste documenten betreffen schriftelijk vastgelegde reacties, beleidsadviezen ter voorbereiding daarop, en evaluaties en vervolgstappen naar aanleiding daarvan. Voor zover het om beleid gaat dient een duidelijk onderscheid gemaakt te worden tussen naleving van internationaal recht en beleidskeuzes. Het hanteren van een systeem van genderselectieve dienstplicht is geen beleidskeuze, maar een schending van het verbod op discriminatie op grond van geslacht. De eventuele beleidskeuze is om naleving van internationaal recht als facultatief te beschouwen.

Ik wil graag kunnen bewijzen in welke mate de Nederlandse regering stappen heeft ondernomen om genderselectieve dienstplicht als mensenrechtenschending te erkennen, onder de aandacht te brengen en te bestrijden, en in hoeverre de Nederlandse regering genderselectieve dienstplicht en het bijkomende geweld tegen mannen, louter op grond van hun geslacht, heeft genegeerd, gedoogd, als normaal heeft beschouwd en mogelijk zelfs willens en wetens heeft bevorderd.

Vragen 1 t/m 7

Nederland heeft naleving en het bevorderen van de internationale rechtsorde, respect voor mensenrechten en gendergelijkheid hoog in het vaandel. Ik ga ervan uit dat het ministerie en de Nederlandse diplomatieke missies goed bekend zijn met internationale mensenrechtenverdragen, alert zijn op schendingen ervan en actie ondernemen wanneer deze plaatsvinden. Dit zou ik zeker verwachten wanneer de mensenrechten van honderdduizenden, zo niet miljoenen, mannen op flagrante wijze worden geschonden, louter op grond van hun geslacht, zoals plaats heeft gevonden bij het sluiten van de grenzen door Rusland en Oekraïne voor mannen, in strijd met artikelen 12.2 en 4.1 ICCPR, begin 2022.

Daarom verzoek ik met betrekking tot de periode 1 januari 2022 tot op heden:

- démarches en andere vormen van schriftelijk protest van de Nederlandse ambassades in Rusland en Oekraïne en/of de Nederlandse regering tegen deze mensenrechtenschendingen;
- correspondentie en/of ambtsberichten en/of adviezen tussen de Nederlandse ambassades in Rusland en Oekraïne en het ministerie over het standpunt dat moest worden ingenomen of dat al ingenomen was ten opzichte van deze grootschalige schending van de mensenrechten van mannen;
- interne en externe correspondentie, en daaraan voorafgaande adviestrajecten, met de Secretaris-Generaal, de VN Mensenrechtencommissie en andere organen van de VN vanwege het niet melden van deze derogatie van artikel 12.2 en 4.1 ICCPR, waarbij, neem ik aan, de Nederlandse vertegenwoordiging bij de VN het voortouw neemt; en
- indien deze derogatie is gemeld, bezwaren van de Nederlandse regering via diplomatieke vertegenwoordigers tegen de onrechtmatigheid ervan (strijdigheid met artikel 4.1 ICCPR).

Het is mogelijk dat de Nederlandse regering nalatig is geweest bij het opmerken van deze mensenrechtenschendingen en het ondernemen van actie daartegen, waardoor er geen documenten beschikbaar zijn hierover. In dat geval zou ik dat graag bevestigd willen hebben.

Het is ook mogelijk dat ondanks adviezen, correspondentie e.d. de regering besloten heeft deze mensenrechtenschendingen te gedogen. Als dat zo is ontvang ik graag documenten die te maken hebben met dit besluit, zoals vergaderstukken, adviezen, beleidsdocumenten en correspondentie met betrokken partijen, inclusief buitenlandse mogelijkheden.

Vragen 8 t/m 10

Nederland is lid van de EU en de Raad van Europa. Heeft de Nederlandse regering in de gehele periode van het lidmaatschap van de EU en de Raad van Europa het onderwerp van genderselectieve dienstplicht als een mensenrechtenschending aan de orde gesteld? Graag ontvang ik kopieën van voorstellen en andere interventies die Nederland heeft gedaan in dit verband en de adviezen die daaraan ten grondslag liggen.

Vraag 11

Nederland is lid van de NAVO. Hoewel de NAVO beweert internationaal recht te respecteren en de internationale rechtsorde te verdedigen zijn er diverse landen die het verbod op discriminatie op grond van geslacht (artikel 26 juncto 4.1 ICCPR en artikel 14 juncto 15.1 EVRM) schenden. Nederland is ook sinds 2015 actief in de Nordic Centre For Gender In Military Operations opgericht onder NORDEFECO. Welke stappen heeft Nederland gezet om tot een verbod op genderselectieve dienstplicht te komen binnen de NAVO en NORDEFECO? Graag ontvang ik documenten waar dit uit blijkt in de vorm van voorstellen, correspondentie, beleidsdocumenten of adviezen. Als Nederland geen één initiatief heeft genomen om genderselectieve dienstplicht, een schending van de rechten van mannen, te beëindigen dan zou ik graag daar een bevestiging van willen ontvangen. Welke inbreng heeft Nederland gehad met betrekking tot genderselectieve dienstplicht in de *NATO Committee on Gender Perspectives (NCGP)* en welke contacten zijn er geweest met de *IMS Office of the Gender Advisor van de NAVO* hierover?

Vraag 12

Nederland is betrokken bij diverse internationale organisaties die mensenrechtenschendingen monitoren en organisaties die gendergelijkheid bevorderen, zoals de VN Mensenrechtenraad, de VN mensenrechtencommissie en VN Vrouwen. Welke adviezen, beleidsdocumenten e.d. zijn opgesteld met betrekking tot genderselectieve dienstplicht en de beëindiging ervan, en welke initiatieven zijn genomen om te komen tot een internationaal verbod daarvan, in ieder geval sinds begin 2022? Niet alleen is de praktijk discriminerend, maar het heeft tot honderdduizenden doden, zwaar gewonden en getraumatiseerde mensen geleid, overwegend mannen, louter op grond van hun geslacht, alleen al gedurende de oorlog in Oekraïne. Graag ontvang ik hieraan gerelateerde adviezen, besluiten, beleidsnotities en voorstellen, alsook correspondentie die hieraan gerelateerd is.

Vragen 13 en 14

Veel landen hanteren een systeem van dienstplicht alleen voor mannen of overwegen een dergelijk systeem (opnieuw) in te voeren, waaronder Duitsland. Ik neem aan dat zowel nationaal als internationaal (binnen EU en NAVO-verband) er adviezen en risicoanalyses zijn gemaakt met betrekking tot de herinvoering van de oproepplicht en de mogelijke inzet van dienstplichtigen bij internationale oorlogssituaties. Is er rekening gehouden met dienstweigering op grond van (grensoverschrijdende) genderdiscriminatie en discriminatie op grond van nationaliteit? Graag ontvang ik adviezen, beleidsstukken e.d. waar dit uit blijkt. Erkent de Nederlandse regering dat dienstplichtige mannen en vrouwen het recht hebben op basis van de grondwet, Nederlandse en EU-wetgeving, het ICCPR en het EVRM om te weigeren ingezet te worden ter verdediging van landen waar sprake is van discriminatie op grond van geslacht of nationaliteit? Heeft de regering dit aan de orde gesteld binnen de NAVO en de EU? Uit welke documenten blijkt dat dat het geval is en hoe dat is gecommuniceerd?

Vragen 15 t/m 18

Met betrekking tot deze vragen ontvang ik graag adviezen, besluiten, beleidsstukken, evaluaties en andere documenten waaruit blijkt dat genderselectieve dienstplicht en een verbod erop onderdeel zijn van het Nederlandse feministische buitenlandbeleid, en de argumentatie die gegeven is voor het eventueel negeren of weglaten ervan.

Vraag 19

Heeft de Nederlandse regering in het kader van het CEDAW aandacht gevraagd voor genderselectieve dienstplicht en het geïnstitutionaliseerd gendergerelateerd geweld, dat het vertegenwoordigt, bij het opstellen van de List of Issues Prior to Reporting (LOIPR's) voorafgaand aan CEDAW rapportages? Heeft de regering gereageerd op de LOIPR's en landenrapportages van landen waar genderselectieve dienstplicht wordt gehanteerd? Graag ontvang ik kopieën van de betreffende Nederlandse inbreng, adviezen, commentaren e.d.

Vraag 20

Heeft de Nederlandse regering in het kader van het VN Kinderrechtenverdrag aandacht gevraagd voor genderselectieve dienstplicht en het geïnstitutionaliseerd gendergerelateerd geweld, dat het vertegenwoordigt, bij het opstellen van de List of Issues Prior to Reporting (LOIPR's) voorafgaand aan rapportages? Heeft de regering gereageerd op de LOIPR's en landenrapportages van landen waar genderselectieve dienstplicht wordt gehanteerd? Graag ontvang ik kopieën van de betreffende

Nederlandse inbreng, adviezen, commentaren e.d. Ik neem aan dat Nederland ten minste internationaal iets te zeggen heeft en heeft gezegd over het feit dat jongens in diverse lidstaten van de EU en NAVO worden grootgebracht in de wetenschap dan zij mogelijk moeten sterven als gevolg van de meest gruwelijke vormen van (oorlogs)geweld louter vanwege hun geslacht. Zo niet, op basis van welke adviezen, zienswijzen of beleid zwijgt Nederland of heeft Nederland interventies gepleegd op dit punt?